Το «κάνε αυτό που αγαπάς» είναι για λίγους

Στην εποχή που ζούμε, αυτό που διαχωρίζει τον φτωχό από τον πλούσιο, δεν είναι ο πλούτος: είναι η «αγάπη», που είναι το αναγκαίο συστατικό της επιτυχίας. Ο σύγχρονος άνθρωπος ζει με μία μεγάλη και διαρκή πίεση για να γίνει η καλύτερη εκδοχή του εαυτού, για να απελευθερωθεί απ' ότι τον κρατά δέσμιο και να φανερώσει αυτό που «πραγματικά» είναι. Καλείται να πάρει αποφάσεις. Καλείται να βρει το πάθος του και να κάνει «αυτό που αγαπά». Εφόσον βρει αυτό που αγαπά και εργαστεί με πάθος πάνω σε αυτό, κι αν δουλέψει με τον εαυτό του, τότε – σύμφωνα με το αφήγημα - θα πετύχει.

Το «κάνω αυτό που αγαπώ» (do-what-you-love, εν συντομία DWYL), δεν είναι απλά μία φράση, είναι μία ιδεολογία.

Εκφράζει μία οπτική για τον κόσμο που αν και φαινομενικά στον πυρήνα της έχει την «αγάπη», στην πραγματικότητα στο επίκεντρό της βρίσκεται ο ανταγωνισμός. Διαμορφώνει τις συνθήκες για την ανάπτυξη ενός ιδιότυπου ελιτισμού.

Πότε ξεκίνησαν όλα...

Σε άρθρο της στο Jacobin magazine η Miyaa Tokumitsu επισήμανε ότι ο Steve Jobs, ο ιδρυτής της Apple, ήταν αυτός που πρώτος έφερε με τέτοια ένταση στο προσκήνιο την ιδεολογία του «κάνε αυτό που αγαπάς».Ήταν το μακρινό πλέον 2005, όταν σε ομιλία που έδωσε για την τελετή αποφοίτησης στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ αποτύπωσε με σαφήνεια το εύηχο μήνυμα.

Είχε πει:

«Πρέπει να βρεις αυτό που αγαπάς. Και αυτό είναι αληθινό τόσο για τη δουλειά σου όσο και για τους εραστές σου. Η δουλειά σου θα αποτελέσει ένα μεγάλο τμήμα της ζωής σου και ο μόνος τρόπος να είσαι πραγματικά ικανοποιημένος είναι να κάνεις αυτό που θεωρείς σπουδαία δουλειά. Ο μόνος τρόπος να κάνεις πραγματικά κάτι σπουδαίο είναι να αγαπάς αυτό που κάνεις».

https://www.youtube.com/watch?v=UF8uR6Z6KLc

Η συγκεκριμένη ομιλία έχει εκατοντάδες εκατομμύρια views στις πολλές αναπαραγωγές της στο youtube. Αποσπάσματά της δημοσιεύονται συχνά σε άλλα social media από χρήστες που νοιώθουν εντυπωσιασμένοι από τις αλήθειες που συμπυκνώνει, χιλιάδες άρθρα έχουν γραφτεί με τίτλους όπως:

«Ο Στηβ Τζομπς χάρηκε τη ζωή του επειδή έκανε αυτό που αγαπούσε»

ή

«Αν αγαπάς τη δουλειά σου, δε θα έχεις δουλέψει ούτε μια μέρα στη ζωή σου».

Βιβλία γεμίζουν τα ράφια με συμβουλές για μια ζωή γεμάτη νόημα.

Χαρακτηριστικός και ο τίτλος του βιβλίου του Keith Abraham:

«Ξεκίνα με το πάθος».

Υπάρχουν χιλιάδες άρθρα για το πόσο αναγκαίο είναι το ατομικό πάθος για τη δουλειά.

Λέει ένα από τα πολλά ότι:

«Το πάθος δημιουργεί πάθος και στους άλλους εργαζόμενους.

Οι εργαζόμενοι με πάθος εργάζονται περισσότερο, επειδή αγαπούν τη δουλειά τους.

Είναι πιο δημιουργικοί αλλά και πιο πιστοί στους εργοδότες.

Βοηθούν στο να δημιουργείται ένα καλύτερο εργασιακό περιβάλλον.

Το πάθος μετατρέπεται σε αναγκαίο συστατικό της επιτυχίας.

Αυτό που διαχωρίζει την επιτυχία από την αποτυχία είναι το πάθος».

Η αλήθεια αυτής της διαπίστωσης επαναλαμβάνεται σα μάντρα, διαρκώς και με κάθε ευκαιρία.

Έχει μετατραπεί σε μία κοινοτυπία:

«Εσύ έχεις αγαπήσει κάτι τόσο πολύ εμπράκτως, για να αξίζεις μια διάκριση;», αναρωτιέται ο δημοσιογράφος απευθυνόμενος προς τους αναγνώστες του καθώς μιλά για τον θρυλικό αθλητή και τα επιτεύγματά του.

Αναζητώντας εργαζόμενους με πάθος

Όλο και παραπάνω οι εργοδότες δε ζητούν απλά εργαζόμενους για να κάνουν μια δουλειά αλλά εργαζόμενους που θα έχουν πάθος για τη δουλειά τους. Η αγάπη για τη δουλειά γίνεται προαπαιτούμενο. Ακόμη και αν αυτή η δουλειά είναι να φτιάχνουν σάντουιτς.

Η αγάπη για τη δουλειά διαχωρίζει τους αποτυχημένους από τους επιτυχημένους σε μία εποχή πάντως όπου σύμφωνα με έρευνα της Deloitte, το 88% των εργαζόμενων δεν είναι ευχαριστημένοι με τη δουλειά τους.

Σύμφωνα με μια άλλη έρευνα του Duke Fuqua School of Business οι εργοδότες θεωρούν σχεδόν φυσιολογικό να εκμεταλλεύονται εργασιακά εργαζόμενους που κάνουν μια δουλειά επειδή την αγαπάνε.

Ο Jay Kim, ο κύριος συγγραφέας της έρευνας του Duke σημειώνει ότι τέτοιου είδους εργαζόμενοι

αποδέχονται πιο εύκολα να εργάζονται έξτρα ώρες ή να δουλεύουν τα σαββατοκύριακα δίχως να πληρώνονται ή να κάνουν εργασίες που δε συνδέονται με το αντικείμενό τους.

«Υπάρχει ένα μοτίβο που δείχνει ότι όταν οι άνθρωποι βλέπουν ένα εργαζόμενο που είναι παθιασμένος με τη δουλειά του, πιστεύουν ότι επιτρέπεται να τον εκμεταλλευθούν περισσότερο από έναν που δεν έχει πάθος. Το πάθος για τη δουλειά νομιμοποιεί την εκμετάλλευσή», λέει ο Kim.

Το πάθος δε νομιμοποιεί απλά την εκμετάλλευση αλλά επειδή τη νομιμοποιεί εν τέλει μετατρέπεται σε προαπαιτούμενο για να λάβεις μια θέση εργασίας.

Τώρα, ένας εργαζόμενος που αρνείται να εργάζεται πέραν αυτών που έχουν συμφωνηθεί ή που θέτει όρια για το πώς μπορεί να πραγματωθεί η εργασία του αντιμετωπίζεται ως κάποιος που δεν έχει αρκετό πάθος για τη δουλειά του, κι ως εκ τούτου ως ένας εργαζόμενος που δε θα είναι αρκετά καλός σε αυτή.

Η αντίληψη αυτή επεκτείνεται και πέραν της σχέσης εταιρείας και εργαζόμενου αφού και οι άνθρωποι εκτός του χώρου της δουλειάς, θεωρούν ότι εφόσον ο εργαζόμενος αντλεί ευχαρίστηση από τη δουλειά του, αυτό, κατά κάποιον τρόπο αιτιολογεί το να πληρώνεται λιγότερο ή να εργάζεται περισσότερο, αφού άλλωστε «αντλεί ευχαρίστηση από αυτό που κάνει» και άρα - όπως επαναλαμβάνεται στα τόσα αποφθέγματα που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο - «ποτέ δεν πρέπει να αισθάνεσαι αρκετά κουρασμένος, αν αγαπάς αυτό που κάνεις» γιατί... «αν αγαπάς αυτό που κάνεις, δεν κουράζεσαι». Ουσιαστικά είναι σα να μη δουλεύεις.

Άλλωστε, αν θες να πετύχεις πρέπει να αγαπάς αυτό που κάνεις. Και η αγάπη θέλει θυσίες.

Όπως λέει ένα άλλο απόφθεγμα:

«Η εργασία χωρίς αγάπη είναι σκλαβιά».

Ή, όπως αναγραφόταν στη φριχτή πύλη του στρατοπέδου του Άουσβιτς:

"Arbeit macht frei"

Δηλαδή:

«...Η εργασία απελευθερώνει»... Αν γίνεται με αγάπη;

«Κάτι περισσότερο από ένας μισθός»

Σε έρευνα της Pew Research σχετικά με την επιδημία του νεανικού άγχους, 95% των νέων δήλωσαν ότι το να έχουν μία δουλειά ή μία καριέρα που θα αγαπούν είναι «εξαιρετικά ή πάρα πολύ σημαντικό».

Το να βρουν «νόημα» στη δουλειά που κάνουν έρχεται πάνω από την οικογένεια ή το να είναι απλά καλοί ανθρωποι ως η πρώτη προτεραιότητα τους.

Σε δοκίμιο των New York Times, με τίτλο: «Γιατί οι νέοι προσποιούνται ότι αγαπούν τη δουλειά

τους;», γίνεται αναφορά στην επίσκεψη της δημοσιογράφου Erin Griffith στα γραφεία της WeWork.

Εκεί, στους neon φωτισμούς που διακοσμούν τους χώρους, οι εργαζόμενοι καλούνται να εργάζονται πιο σκληρά. Καλούνται να αυτορρυθμιστούν και να πετύχουν τον στόχο της υψηλής παραγωγικότητας απελευθερωμένοι από την ανάγκη να έχουν ένα αφεντικό πάνω από το κεφάλι. Επειδή είναι δική τους επιθυμία.

Πολλοί νέοι εργαζόμενους φαίνεται ότι συμφωνούν με τέτοια καλέσματα.

Όπως δείχνουν διάφορες μελέτες, η γενιά των millennials είναι «πρεζάκια» του νοήματος στην εργασία. «Όπως όλοι οι εργαζόμενοι», κατέληξε μια έρευνα της Gallup, «οι Millennials νοιάζονται για το εισόδημά τους. Αλλά για αυτή τη γενιά, η δουλειά είναι κάτι περισσότερο από έναν μισθό. Είναι ένας σκοπός! Κάτι που μέσω αυτής αναζητούν νόημα στη ζωή τους».

Ο Έλον Μασκ όταν ακόμη το X ήταν twitter είχε γράψει:

«Κανείς δεν άλλαξε ποτέ τον κόσμο με 40 ώρες δουλειά την εβδομάδα».

Ο Μασκ συνέχισε συνιστώντας «80, διατηρήσιμες» ώρες την εβδομάδα, «με αποκορύφωμα περίπου 100».

Ο Μασκ και οι οπαδοί του κινήματος «Thank God it's Monday» δημιούργησαν την ιδέα ότι η επιτελεστική εργασιομανία είναι επωφελής, ζωογόνος και ουσιαστική.

Στο άρθρο των New York Times, η Griffith μίλησε με τον David Heinemeier Hansson, συνιδρυτή της Basecamp και συγγραφέα του βιβλίου «It Doesn't Have to Be Crazy at Work», ένα βιβλίο για τη δημιουργία υγιούς εταιρικής κουλτούρας.

«Η συντριπτική πλειονότητα των ανθρώπων που χτυπούν τα τύμπανα του hustle-mania δεν είναι οι άνθρωποι που κάνουν την πραγματική δουλειά. Είναι οι διευθυντές, οι χρηματοδότες και οι ιδιοκτήτες», δήλωσε ο Hansson.

Συνεχίζει εξηγώντας ότι παρά τα δεδομένα που δείχνουν ότι οι πολλές ώρες εργασίας δεν βελτιώνουν ούτε την παραγωγικότητα ούτε τη δημιουργικότητα, οι μύθοι επιμένουν επειδή δικαιολογούν τον ακραίο πλούτο που δημιουργείται για μια μικρή ομάδα ελίτ τεχνολογικών εταιρειών.

«Είναι ζοφερό και εκμεταλλευτικό», είπε.

Αλλά τι έχει κάνει αυτή τη γενιά τόσο ευάλωτη σε αυτού του είδους την εκμετάλλευση;

Κατ' αρχάς, δεν βοηθάει το γεγονός ότι ανατράφηκε με την προσδοκία ότι οι καλοί βαθμοί και οι εξωσχολικές δραστηριότητες για τις οποίες δούλεψαν τόσο σκληρά ως παιδιά θα τους ανταμείψουν με ικανοποιητικές, ονειρικές δουλειές που θα τροφοδοτούν τα πάθη τους και θα αλλάξουν τον κόσμο.

Η πραγματικότητα; Οι περισσότεροι κάνουν δουλειές τις οποίες βρίσκουν χωρίς νόημα και σε πολλές

χώρες, βρίσκονται αντιμέτωποι με ένα βουνό από χρέη από φοιτητικά δάνεια.

Σε μια προσπάθεια να αντεπεξέλθουν και να επαναπροσδιορίσουν το «surviving the rat race», το να αντέχει κανείς απλώς τη δουλειά του δεν αρκεί. Πρέπει να αγαπήσουν αυτό που κάνουν και να δείχνουν στους άλλους ότι είναι ευτυχισμένοι. Μαθαίνουν να αγαπούν τη δουλειά τους ως αμυντικό μηχανισμό.

Οι φωτογραφίες και τα βίντεο που προκαλούν τη μεγαλύτερη ζήλια είναι εκείνα που υποδηλώνουν ότι έχει επιτευχθεί μια τέλεια ισορροπία (δουλεύουμε σκληρά, παίζουμε σκληρά!). Αλλά φυσικά, για τους περισσότερους, αυτό δεν έχει επιτευχθεί.

Στην πραγματικότητα η πλειοψηφία των νέων είναι βαθιά χρεωμένοι, δουλεύουν περισσότερες ώρες και κάνουν περισσότερες δουλειές για μικρότερες αμοιβές και λιγότερη ασφάλεια, αγωνίζονται να πετύχουν το ίδιο βιοτικό επίπεδο με τους γονείς τους και δεν μπορούν να τα καταφέρουν, λειτουργούν σε ψυχολογική και σωματική ανασφάλεια, ενώ ακούνε διαρκώς το μήνυμα ότι αν δουλέψουν σκληρότερα και αν αγαπούν αυτό που κάνουν, αξιοκρατικά θα πετύχουν και θα αρχίσουν να ευημερούν. Και το πιστεύουν!

Αγαπάμε αυτό που κάνουμε. Προσπαθούμε, σχεδόν σισσύφεια, να πετύχουμε. Κατηγορούμε τον εαυτό μας όταν δεν τα καταφέρνουμε.

Αγαπάμε τον εαυτό μας γιατί αγαπάμε αυτό που κάνουμε – Ο στόχος της ευεξίας

Κι αφού έχει γίνει αποδεκτό ότι το πρόβλημα δεν είναι η πραγματικότητα, οι άνθρωποι καλούνται όχι να αλλάξουν την πραγματικότητα μίας διαρκούς πίεσης, αλλά να διαχειριστούν με επιτυχία τα συναισθήματά τους που δημιουργούνται από την πίεση αυτή.

Πάνω σε αυτή την νέα ανάγκη για διαχείριση δημιουργείται μία κερδοφόρα αγορά.

Την εμφάνισή τους κάνουν εργαλεία για την αποτελεσματικότερη, πιο «έξυπνη» (smart) διαχείριση του χρόνου. Αυξάνεται η χρήση «έξυπνων» φαρμάκων για την ενίσχυση της απόδοσης, ενώ αυξάνεται και η ζήτηση για προγράμματα ευεξίας που εντάσσονται πλέον στην εργασιακή κουλτούρα ως αναγκαίο συστατικό.

Μεγάλες εταιρείες έχουν στους εργασιακούς χώρους γυμναστήρια. Καλούν τους εργαζόμενους να μην καπνίζουν και να φροντίζουν την υγεία τους, να πηγαίνουν στη δουλειά με εναλλακτικά μέσα όπως το ποδήλατο «γιατί αυτό είναι καλύτερο για την υγεία» αλλά και «καλό για το περιβάλλον».

Τα προγράμματα ευεξίας επεκτείνονται και πέρα από τον εργασιακό χώρο ώστε να διασφαλίζεται ότι οι εργαζόμενοι «θα λάβουν όση βοήθεια χρειάζονται ώστε να συνεχίσουν να αποδίδουν ως ο καλύτερος εαυτός τους».

Μεγάλες εταιρείες όπως η facebook έχουν μέχρι και δωμάτια ύπνου ώστε ο εργαζόμενος να κοιμάται «λίγο το μεσημέρι» αφού οι έρευνες έχουν αποδείξει ότι ο μεσημεριανός ύπνος συντελεί στην αύξηση της αποδοτικότητας στην εργασία.

Εταιρείες όπως η Monsanto λειτουργούν προγράμματα διαλογισμού για τους εργαζόμενους αφού θεωρούν ότι βοηθούν στο να παραμένουν ήρεμοι και συγκεντρωμένοι στη δουλειά τους.

Ο διαλογισμός πέραν των επιχειρήσεων εισέρχεται όμως και στα σχολεία:

«Βλέπουν το διαλογισμό ως ένα τρόπο να ενδυναμώσουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα που θα πρέπει να δημιουργεί πειθαρχημένους μαθητές. Μαθητές που θα ελέγχουν τη συμπεριφορά και θα τιθασεύουν τα αισθήματά τους, που θα παραμένουν συγκεντρωμένοι στην εργασίες τους και θα ηρεμούν τους εαυτούς τους όταν θυμώνουν ή όταν θα εκνευρίζονται με το σχολείο...

Κατασκευάζουν ένα νεοφιλελεύθερο εαυτό όπου τα άτομα θα αυτο-ρυθμίζουν τα (προβληματικά για την παραγωγική διαδικασία) συναισθηματικά άγχη τους, θα αυτο-πειθαρχούν τους εαυτούς και τις ανάγκες τους και θα εναρμονίζονται με τις ανάγκες για αυξημένη παραγωγικότητα».

Η ευεξία δεν είναι πια επιλογή, μετατρέπεται σε μία αναγκαιότητα που όμως πρέπει το άτομο ελεύθερα να επιλέξει, να αποδεχτεί την ευθύνη για την επίτευξή της. Άλλωστε ελάχιστες είναι οι εταιρείες που μπορούν να προσφέρουν τέτοιου είδους προγράμματα στους εργαζόμενούς τους.

Ο ειδικός τώρα θα προτείνει τρόπους για να παραμείνετε υγιής σωματικά και ψυχικά για να αντιμετωπίσετε αποτελεσματικά την πίεση που δημιουργούν οι διαρκείς υπερωρίες.

Το άτομο καλείται να παραμείνει θετικό, να μην επικεντρωθεί στις συνθήκες που προκαλούν το πρόβλημα αλλά να εστιάσει στον εαυτό του και τι μπορεί να κάνει για να μειώσει τις επιπτώσεις. Καλείται να δείξει ισχυρή βούληση, να παραμείνει «δυνατός» και να ανταπεξέλθει στον ανταγωνισμό με τους αλλους εργαζόμενους και στις απαιτήσεις που έχει η εταιρεία.

Μπορεί να τα καταφέρει αν ακολουθήσει τις οδηγίες του γκουρού, του επιστήμονα, του διαλογιστή και λάβει τις σωστές αποφάσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του.

Πλεον, οι ειδικοί και οι γιατροί θα προτείνουν στους «ασθενείς» ως θεραπεία τη συμμετοχή σε δραστηριότητες στην τοπική τους κοινότητα, για να βελτιώσουν την ευεξία τους.

«Μόνο μερικές ώρες εθελοντικής εργασίας μπορεί να βελτιώσει τη διάθεσή σου ενώ η τακτική εθελοντική εργασία συνδέεται με καλύτερη ψυχική υγεία», λέει ο ειδικός. Ενώ αλλού προσθέτει:

«Πρέπει να έχεις να κάνεις πραγματικά πράγματα. Πράγματα που σε κάνουν να θέλεις να σηκωθείς το πρωί και να τα κάνεις. Και πρέπει να βρεις εσύ ποια είναι αυτά τα πράγματα!»

Η «κοινωνική ευεξία» είναι βασικό τμήμα μίας «εξίσωσης ολικής υγείας».

Σύμφωνα με έρευνες, η καρδιά των ανθρώπων που έχουν καλές ανθρώπινες σχέσεις ανταπεξέρχεται καλύτερα στο στρες! Επίσης, έχουν χαμηλότερη πίεση! Το να έχεις ένα δυνατό κοινωνικό δίκτυο συνδέεται με ένα καλύτερο ενδοκρινικό σύστημα και μία καλύτερη καρδιακή λειτουργία!

Η κοινωνία απόκτά «αξία χρήσης».

Βασανίζοντας τον εαυτό για να εκμαιεύσουμε την καλύτερη εκδοχή του

Η ευεξία μετατρέπεται σε κάτι πολύ ευρύτερο, σε μία διαδικασία επίτευξης της τέλειας ζωής.

Το άτομο τώρα καλείται να τιθασσεύσει τον εαυτό του.

Σε μια πλειάδα apps και gadgets (τεχνολογίες του εαυτού) που βγαίνουν κατά εκατοντάδες τα τελευταία χρόνια, ο στόχος είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας αυτο-ελέγχου.

Στα προγράμματα καταγράφονται στοιχεία του εαυτού, προσμετρώνται, κατανέμονται και συγκρίνονται με αυτά άλλων χρηστών. Το άτομο καλείται διαρκώς να ξεπεράσει τα όριά του. Ο εαυτός βρίσκεται πάντα υπό αξιολόγηση.

Σε πολλά από αυτά τα προγράμματα επιβραβεύονται θετικές συμπεριφορές και τιμωρούνται αρνητικές. Την επιβράβευση και την τιμωρία την επιβάλλουμε εμείς. Την αναγνωρίζουμε ως ένα αναγκαίο στοιχείο μίας διαδικαδίας διαρκούς αυτο-βελτίωσης.

Οι ερευνητές του φαινομένου Carl Cederstrom και Andre Spicer λένε ότι το σώμα μετατρέπεται στο απόλυτο αντικείμενο της ζωής και ως τέτοιο τα περιθώρια για ζωή περιορίζονται όσο ανακαλύπτωνται νέοι τρόποι για αυτο-έλεγχο και αυτο-βελτίωση.

https://www.youtube.com/watch?v=ymhmngXZ0mc

Ο Karl Elliott αναφέρει στο βιβλίο του «Better than Well» ότι και φάρμακα όπως το Prozac και οι επεμβάσεις πλαστικής χειρουργικής περιγράφονται όλο και παραπάνω ως εργαλεία αυτο-ανακάλυψης και αυτο-εκπλήρωσης, διαδικασίες που συντελούν στη βελτίωση της ευεξίας.

Αντί να θεωρείται ναρκισσιστική η αναζήτηση, αντιμετωπίζεται ως μια ηθική υποχρέωση για να γίνεις η καλύτερη εκδοχή του εαυτού σου. Αναγνωρίζεται ως μία πράξη αγάπης.

Στη ναζιστική Γερμανία λέγανε ότι «το σώμα σου ανήκει στην πατρίδα σου. Έχεις ευθύνη προς την πατρίδα σου για το σώμα σου» και ως εκ τούτου οφείλεις να κρατάς το σώμα σου σε καλή κατάσταση για να υπηρετήσει καλά το έθνος.

Σήμερα, λένε ότι το σώμα ανήκει σε εσένα και εσύ πρέπει να θέλεις να κρατάς το σώμα σου σε καλή κατάσταση «αν αγαπάς τον εαυτό σου», γιατί έτσι είσαι πιο ανταγωνιστικός και αυτό είναι καλό για σένα όσο είναι καλό και για την εταιρεία και την οικονομία.

Έτσι, θα μπορείς να κάνεις αυτό που αγαπάς, πιο αποτελεσματικά και αυξάνονται οι πιθανότητες να είσαι επιτυχημένος!

Όταν οι πλούσιοι αναλαμβάνουν τον ρόλο αυτών που ασκούν την κοινωνική κριτική

Γινόμαστε οι ίδιοι οι εξουσιαστές του εαυτού μας. Τα αφεντικά του εαυτού μας, όχι πλέον απλοί εργαζόμενοι. Ενίοτε και οι βασανιστές του εαυτού μας. Προσπαθούμε να εκμαιεύσουμε ακόμη και με ελεγχόμενη βία την «αλήθεια» του, που είναι η πιο πολύτιμη αξία.

Και όσο συμβαίνει αυτό, όσο αναλαμβάνουμε εμείς τον ρόλο να έχουμε τον ρόλο της εξουσίας, τόσο η εξουσία απελευθερώνεται από το βάρος του να εξουσιάζει.

Τώρα αυτοί που βρίσκονται σε θέσεις εξουσίας μπορούν να αναλαμβάνουν τον ρόλο να ασκούν την κοινωνική κριτική που εμείς δεν έχουμε τον χρόνο να ασκήσουμε.

Ο πλούσιος μπορεί να μιλά για την παγκόσμια φτώχεια και την αδικία. Καλείται να καταστρώσει σχέδια για την αντιμετώπισή της.

Σήμερα, ένας πλούσιος μπορεί να αγωνίζεται για δικαιώματα, να θέλει «έναν καλύτερο κόσμο». Είναι μάλλον και αναγκαίο – τους έχουν ανάγκη οι φτωχοί - αφού αυτοί έχουν τη συνταγή της επιτυχίας.

Καλύτερα οι πλούσιοι να έχουν τα ηνία της αλλαγής, και όχι αυτοί που με τις απαιτήσεις τους μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντά τους. Όχι αυτοί που λαμβάνουν λάθος αποφάσεις και που άλλωστε γι' αυτό είναι φτωχοί.

Όσο λιγότερο εξουσία έχει το άτομο τόσο πιο πολύ του υπενθυμίζουν ότι είναι το κέντρο του κόσμου και ότι ο καθένας μόνος του αποφασίζει για το μέλλον του.

Σύμφωνα με έρευνα της Oxfam 42 άνθρωποι κατέχουν όσο πλούτο έχει το 50% του πιο φτωχού πληθυσμού του πλανήτη. 3 άνθρωποι στις ΗΠΑ έχουν όσο πλούτο έχει το 50% του πιο φτωχού πληθυσμού στη χώρα. Ο πλούτος του πλουσιότερου 1% του πλανήτη αυξήθηκε κατά 762 δισεκατομμύρια δολλάρια μέσα σε ένα έτος, ένα ποσό που θα μπορούσε να εξαλείψει 7 φορές το φαινόμενο της παγκόσμιας φτώχειας.

Το 0,1% των πιο πλούσιων Αμερικάνων έχουν στην ιδιοκτησία τους όσο πλούτο έχει το 90% των υπόλοιπων Αμερικάνων.

Πρόκειται για ιστορικά υψηλά στα επίπεδα οικονομικής ανισότητας.

Σύμφωνα με έρευνα του Πανεπιστημίου του Πρίνστον, η δύναμη του μέσου αμερικάνου πολίτη να επηρεάσει τη λήψη αποφάσεων έχει συρρικνωθεί. Αντιθέτως, ένας πολύ μικρός ανθρώπων και ένας ακόμα μικρότερος αριθμός εταιρειών στις ΗΠΑ έχουν αυξήσει τρομερά την επιρροή τους.

Στην εποχή των influencers, όσο κι αν πιστεύουμε το αντίθετο, δεν έχουμε παρά μικρή επιρροή στις αποφάσεις που λαμβάνονται.

Σα σε μία αντιστροφή του νοήματος του τραγουδιού των Crash, η εξουσία επαναλαμβάνει στον εξουσιαζόμενο:

«There is no authority but yourself».

Ο Σλαβόι Ζίζεκ μιλώντας για τη σημερινή μας εποχή, είπε ότι υπάρχει ένα είδος εξελιγμένου ολοκληρωτισμού. Σήμερα, είπε, το ζητούμενο δεν είναι η υποταγή αλλά η υποταγή να είναι επιθυμητή, να επιλέγεται υπό την ψευδαίσθηση της ελευθερίας βούλησης (γιατί δεν υπάρχει πραγματικά επιλογή).

«Δεν αρκεί πλέον να ακολουθεις μια εντολή», είπε, «πρέπει να θέλεις να ακολουθήσεις αυτή την εντολή. Και πρέπει να το αποφασίσεις εσύ «ελεύθερα»».

Οι άνθρωποι για να παραμένουν χρήσιμοι στο οικονομικό σύστημα, συμβατοί με τις ανάγκες του, οφείλουν να είναι πιο υπάκουοι, πιο «χαρούμενοι», «απελευθερωμένοι» από τα συναισθήματα. Οφείλουν να γίνουν πιο ικανοί να ανταπεξέλθουν στον υψηλό ανταγωνισμό, πιο παραγωγικοί. Πιο ευέλικτοι. Οφείλουν να αγαπούν αυτό που κάνουν.

«Filter, happier, more productive...»

https://www.youtube.com/watch?v=9ORllD7fA6I

Η φιλοσοφία της αγάπης είναι για λίγους - Όταν το πρόβλημα είναι οι φτωχοί, όχι η φτώχεια

Ο καθηγητής φιλοσοφίας Gordon Marino τονίζει ότι η φιλοσοφία του «κάνε αυτό που αγαπάς» λειτουργεί ως ένα όριο που διαχωρίζει αυτό που πραγματικά έχει αξία από αυτό που δεν έχει.

Αυτό που δεν έχει αξία, είναι αυτό που στην πραγματικότητα (όσο και αν είναι πλέον προαπαιτούμενο ανεξαρτήτως επαγγέλματος) δε μπορεί να αγαπηθεί.

Λέει ο καθηγητής:

«Ο πατέρας μου δεν έκανε αυτό που αγαπούσε. Εργαζόταν σε μία δουλειά που απεχθανόταν για να στείλει τα παιδιά του να σπουδάσουν.

Ζούσε άραγε μέσα σε μια βαθιά συσκότιση ή έκανε λάθος που έβαλε το καλό των άλλων πάνω από το προσωπικό του συμφέρον;

Όπως τόσοι άλλοι που δεν είναι τόσο τυχεροί ώστε να τα έχουν όλα στα πόδια τους, έσφιξε τα δόντια και έκανε όσο πιο καλά μπορούσε τη δουλειά που δεν αγαπούσε, για το καλό των άλλων».

Όπως σημειώνει ο καθηγητής, ο Steve Jobs με το να μετατρέπει την Apple σε έργο που προέκυψε μόνο από την ατομική του αγάπη, απαξιώνει το καθημερινό έργο που παράγουν χιλιάδες εργαζόμενοι λ.χ., στα εργοστάσια της Apple, που κάνουν δουλειές που δεν αγαπούν.

Είναι άνθρωποι που εργάζονται επειδή έχουν ανάγκη αυτές τις δουλειές, σε χώρες όπου οι εργασιακές συνθήκες είναι πολύ χειρότερες απ' ότι στις ΗΠΑ. Συνθήκες τις οποίες εκμεταλλεύεται η εταιρεία, όχι από ή με αγάπη αλλά για το κέρδος.

Η απαξιωμένη εργασία αυτών των ανθρώπων – που δεν έχει αξία επειδή δύσκολα μπορεί να αγαπηθεί - επιτρέπει στον Steve Jobs να πραγματοποιεί το δικό του όλο αξία έργο που τόσο αγαπά.

Η αντίληψη του «κάνω αυτό που αγαπώ» αν και ακούγεται αβλαβής, ενέχει μέσα της έναν ναρκισσισμό, μία απουσία ενσυναίσθησης, μία αποσιώπηση που λειτουργεί ώστε να αποκρύψει μία βίαιη πραγματικότητα που υπάρχει παντού γύρω μας.

Στο επίκεντρο βρίσκεται ένας κυρίαρχος διαχωρισμός σύμφωνα με τον οποίο αξία έχει μόνο η εργασία που μπορεί να αγαπηθεί (δημιουργική, διανοουμενίστικη, με κοινωνικό πρεστίζ) σε αντίθεση με αυτή που είναι χωρίς ιδιαίτερη αξία επειδή είναι δύσκολο να αγαπηθεί (που βασίζεται στην επανάληψη, που δεν παράγει κάποιο εξαιρετικό έργο, που υπάρχει για να συντηρεί μια λειτουργία, που γίνεται κατ' ανάγκη).

Αποστερεί τις ζωές της πλειοψηφίας των ανθρώπων – κυρίως της εργατικής τάξης - από νόημα και αξία, αφού η θέση τους αυτή αναγνωρίζεται ως το αποτέλεσμα κακών επιλογών στη ζωή τους, αιτιολογώντας έτσι και την εκμετάλλευσή τους.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, το ζητούμενο γι' αυτούς – αν θέλουν να αποκτήσει κάποιο νόημα η ζωή τους - είναι να ανακαλύψουν το πάθος για την εργασία τους.

Επίσης, η φιλοσοφία που λέει ότι αν θες να πετύχεις «κάνε αυτό που αγαπάς» έρχεται σε μία εποχή όπου η κοινωνική κινητικότητα είναι νεκρή.

Σύμφωνα με Έκθεση της Boston Consulting Group η κοινωνική κινητικότητα στις ΗΠΑ έχει πλέον καταρρεύσει. Σε έρευνες και στην Ευρώπη διαπιστώνεται ότι η μεσαία τάξη συρρικνώνεται στην μεγάλη πλειοψηφία των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ άλλοτε σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες, ανεξαρτήτως ικανοτήτων, κάποιος που γεννιέται φτωχός, θα είναι φτωχός για όλη του τη ζωή.

https://www.youtube.com/watch?v=NRXCxJGQ4KY

Ο φτωχός ως ένοχος για την φτώχεια του

Η ιδεολογία του καπιταλισμού από την αρχή κεφαλαιοποίησε την ιδέα ότι ο καθένας μπορεί να τα καταφέρει και η ιδέα του αυτοδημιούργητου ανθρώπου ήταν ο ακρογωνιαίος λίθος αυτής της ιδεολογίας, αλλά σήμερα αυτή η ιδέα του αυτοδημιούργητου έχει φτάσει στα όριά της.

Ο Elon Musk είχε πριν μερικά χρόνια ανακοινώσει ότι θα προσλαμβάνει και ανθρώπους που δεν έχουν πτυχία αφού ο καθένας αν είναι αρκετά καλός μπορεί να πετύχει:

«Εάν κάποιος έχει καταφέρει να αποφοιτήσει από κάποιο φημισμένο και σπουδαίο πανεπιστήμιο, αυτό αποτελεί ένδειξη ότι μπορεί να καταφέρει μεγάλα πράγματα. Ωστόσο, το πανεπιστήμιο δεν είναι πανάκεια, ούτε αποτελεί εχέγγυο αξιοπιστίας. Πάρτε για παράδειγμα τον Μπιλ Γκέιτς ή τον Στιβ Τζομπς. Αυτοί οι άνθρωποι δεν πήραν ποτέ πτυχίο. Ωστόσο, εάν είχατε την ευκαιρία να τους προσλάβετε, θα κάνατε μια πολύ καλή επιλογή».

Όλοι μπορούν να πετύχουν λοιπόν.

Στα πλαίσια αυτής της κουλτούρας, οι άνθρωποι εργάζονται επιπλέον ώρες, κάνουν διαρκώς παραπάνω από όσα χρειάζεται και κάποια στιγμή αρχίζουν να πιστεύουν ότι δεν είναι απλά προλετάριοι σκλάβοι, ότι το να είναι προλετάριοι είναι μία ταυτότητα που τους περιορίζει, ότι είναι

και αυτοί αφεντικά που έχουν τον έλεγχο της ζωής τους, ότι δε χρειάζονται αφεντικά από πάνω τους για να κάνουν αυτό που γνωρίζουν ότι είναι σωστό.

"No more prostitutes, onlyfans".

Η πίστη ότι έχεις τον έλεγχο της ζωής σου, κι ότι αρκεί να κάνεις τις σωστές επιλογές για να πετύχεις, είναι μία πολύ σημαντική πίστη.

Και σε μία κοινωνία που συνεχώς επαναλαμβάνεται ότι καθένας μπορεί να πετύχει αν αγαπά αυτό που κάνει και εργαστεί αρκετά σκληρά – αν κάνει τις σωστές επιλογές - αυτοί που αναπόφευκτα αποτυγχάνουν - γιατί ποτέ πραγματικά δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις για να πετύχουν παρά ελάχιστοι απ’ αυτούς – θα πρέπει να αισθάνονται ένοχοι.

Γιατί αν είναι ένοχος για το γεγονός πως δε μπορεί να γίνει η καλύτερη εκδοχή του εαυτού του, ο πιο ανταγωνιστικός εαυτός, ένας εξερευνητής. ο εαυτός που θα πετύχει, αν η καλύτερη εκδοχή του εαυτού του δε μπορεί να πετύχει, αν φταίει αυτός για τη θέση στην οποία βρίσκεται επειδή είναι η δικιά του αποτυχία που δεν του επιτρέπει να ξεφύγει από τη φτώχεια του, η δικιά του ανικανότητα, η δικιά του αδυναμία χαρακτήρα, αν αυτός δε μπορεί να βρει αυτό για το οποίο μπορεί να έχει το πάθος που θα του εξασφαλίσει την επιτυχία, αν δε μπορεί να αγαπήσει την εργασία και για αυτό αποτυγχάνει, ή αν έχει αγαπήσει την εργασία του αλλά αυτό δεν ήταν ποτέ αρκετό για να πετύχει, τότε, αν κατηγορεί τον εαυτό του για την αποτυχία του να πετύχει, πόσος χώρος μένει σε αυτό το άτομο για να ασκήσει κριτική και να απαιτήσει αλλαγές και βελτιώσεις για όσους βρίσκονται σε παρόμοια θέση με αυτόν;

Αν αυτός είναι ο κύριος υπεύθυνος για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται; Αν το πρόβλημα είναι ατομικό και όχι κοινωνικό και οικονομικό;

Αν, όπως έλεγε η Θάτσερ, δεν υπάρχει κοινωνία παρά μόνο το άτομο;

https://www.youtube.com/watch?v=h-GkUHI2888

Ποιος θέλει άλλωστε να είναι φτωχός ή ένας απλός εργαζόμενος στην εποχή μας;

Στην εποχή του «τελους της ιστορίας» και του τέλους των ιδεών, όπου δεν υπάρχει κάποιο διαφορετικό σχέδιο για τον κόσμο, ο φτωχός δεν είναι πλέον ο φορέας κάποιας μελλοντικής επανάστασης, δεν είναι ο φορέας ενός ελπιδοφόρου πιο δίκαιου μέλλοντος για όλη την ανθρωπότητα. Δεν είναι καν το θύμα κάποιου απάνθρωπου συστήματος. Το σύστημα λειτουργεί.

Αν παλιότερα πιστεύαμε ότι στον κόσμο μας, κάποιοι είναι πλούσιοι επειδή πολλοί άλλοι είναι φτωχοί, σήμερα όλο και πιο έντονα πιστεύουμε ότι υπάρχουν πλούσιοι και υπάρχουν και πολλοί φτωχοί και αυτό που διαχωρίζει τους πλούσιους από τους φτωχούς είναι η ικανότητα, το ταλέντο, η εργατικότητα, το πάθος γι’ αυτό που κάνουν. Η νοημοσύνη.

Οι πλούσιοι είναι απλά «καλύτεροι, πιο έξυπνοι, πιο ικανοί άνθρωποι». Είναι με κάποιο τρόπο μία άρια φυλή που έχει προκύψει αξιοκρατικά.

Πριν αρκετά χρόνια, η Μάργκαρετ Θάτσερ το είχε θέσει απλοϊκά. Στη διαπίστωση ότι οι φτωχοί δανείζονται περισσότερο, αποταμιεύουν λιγότερο, καπνίζουν περισσότερο, γυμνάζονται λιγότερο, πίνουν περισσότερο και τρώνε περισσότερο ανθυγιεινά είπε ότι «η φτώχεια είναι αποτέλεσμα των ελαττωμάτων στην προσωπικότητα, μία αδυναμία του χαρακτήρα».

Για τη φτώχεια, δε φταίει η λειτουργία ενός οικονομικού συστήματος που θεμέλιος λίθος της λειτουργίας του είναι οι οικονομικές ανισότητες, ούτε η ατυχία ή οι συνθήκες διαβίωσης που δεν επιτρέπουν σε κάποιους ανθρώπους να προοδεύσουν. Για τη φτώχεια, φταίει η φτώχεια. Άλλωστε, η πρόσβαση στη γνώση πλέον ειναι ελεύθερη.

Ο φτωχός είναι αυτός που δεν είναι αρκετά ικανός για να ξεφύγει από τη φτώχεια του. Ο φτωχός ως άτομο έχει την ευθύνη για τη θέση όπου βρίσκεται καθώς και για την όποια βελτίωση της θέσης του.

Ο φτωχός δεν είναι προλετάριος, ο φτωχός σήμερα δεν είναι παρά φτωχός.

Ο φτωχός δεν είναι φτωχός, είναι κατ’ ουσία αποτυχημένος.

Είναι αυτός που δεν ήταν αρκετά καλός για να γίνει πλούσιος. Είναι ένας χειρότερος άνθρωπος. Είναι απαίδευτος.

Έχει οπισθοδρομικές αντιλήψεις, είναι ανίκανος να ακολουθει και να προσαρμόζεται στο διαρκές ρεύμα των αλλαγών.

Έχει κακές συνήθειες. Κάνει λάθος επιλογές. Είναι ένοχος, και η φτώχεια είναι κατ΄ένα τρόπο η δίκαιη τιμωρία του η οποία αποτυπώνεται φυσικά μέσα από την λειτουργία της ελεύθερης αγοράς.

Ο φτωχός δε μπορεί να απαιτεί από τους άλλους να αναλαμβάνουν το κόστος για την ατομική αποτυχία του.

Λέμε στους εαυτούς μας, στο πίσω μέρος του μυαλού μας, και μερικές φορές στο μπροστινό μέρος του στόματός μας:

"Μα σίγουρα, κάτι πρέπει να συμβαίνει με όλους αυτούς τους φτωχούς ανθρώπους. Κάτι πρέπει να κάνουν λάθος για να είναι στη θέση που βρίσκονται".

Αγνοούμε ότι δε ζούμε σε ένα κόσμο ίσο ή δίκαιο. Μεταβιβάζουμε όλο το βάρος της ευθύνης για έναν κόσμο άνισο όχι σε αυτούς που καρπώνονται τα τεράστια οφέλη που προκύπτουν από αυτή την ανισότητα αλλά στα θύματά της, και τους ζητάμε όχι να αλλάξουν τον άδικο κόσμο αλλά να πάψουν να είναι αδικημένοι! Να γίνουν «νικητές»! Παρά του ότι τα περιθώρια που τους δίνονται για να γίνουν «νικητές» όλο και στενεύουν.

Μας πείθουν ότι οι φτωχοί άνθρωποι είναι το πρόβλημα που πρέπει να διορθωθεί, όχι η φτώχεια.

Οι πλούσιοι αντιθέτως είναι επιτυχημένοι και ικανοί.

Οι πλούσιοι είναι επιχειρηματίες.

Οι πλούσιοι είναι θαρραλέοι, κάνουν υπερβάσεις. Δεν κρύβονται μέσα στις comfort zones τους. Δε βολεύονται. Βρίσκονται διαρκώς σε κίνηση.

Οι πλούσιοι είναι άξιοι θαυμασμού και επαίνων για τον πλούτο τους.

Οι πλούσιοι είναι μινιμαλιστές.

Οι πλούσιοι είναι ελεύθεροι.

Οι πλούσιοι είναι δικαίως πλούσιοι.

Συνεπακόλουθα και οι πλούσιοι δεν είναι πραγματικά πλούσιοι. Ο πλούτος είναι η συνέπεια. Είναι κυρίως άνθρωποι που αγαπούν αυτό που κάνουν. Είναι πετυχημένοι, θαραλλέοι, άφοβοι, πρωτοπόροι, ανθρωπιστές. Ξέρουν να λαμβάνουν τις σωστές αποφάσεις.

Δεν υπάρχουν πλούσιοι και φτωχοί.

Υπάρχουν καλύτεροι και χειρότεροι άνθρωποι.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων είναι κακοί. Αλλά ευτυχώς για την ανθρωπότητα υπάρχουν και λίγοι καλοί...

Για μια φιλοσοφία που στον πυρήνα της βρίσκεται η «αγάπη», τα περιθώρια για το ποιοι «αξίζουν» αυτής της αγάπης είναι πράγματι πολύ στενά. Στην πραγματικότητα αφορούν μία ελίτ «αυτοδημιούργητων», «νικητών» που αγαπούν αυτό που κάνουν και τους οποίους οφείλουμε να τους θαυμάζουμε.

Μία αριστοκρατία που οφείλουμε να την αγαπάμε.

https://www.youtube.com/watch?v=dRolGQ3QJPE

https://www.youtube.com/watch?v=CtZZj4j5UpI

https://www.youtube.com/watch?v=ymhmngXZ0mc

Το μέλλον για αυτούς που δε θα μπορούν να αγαπηθούν

Τέλος, υπό ένα άλλο πρίσμα, η φιλοσοφία του «κάνε αυτό που αγαπάς» εκπορευόμενη μέσα από τα έγκατα της Silicon Valley, εμπεριέχει και μία προφητεία «απελευθέρωσης».

Η ουτοπία που παρουσιάζεται είναι μία απελευθέρωσης του κόσμου από τα όρια του βιομηχανικού κόσμου, είτε αποτελούν όρια που συνδέονται με μια τοποθεσία, είτε όρια που αφορούν την εργασία και πώς πραγματώνεται, αυτή που βασίζεται στην επανάληψη και είναι κοινότοπη, που πραγματοποιείται σε συγκεκριμένους χώρους για συγκεκριμένες ώρες, που μπορεί να αυτοματοποιηθεί.

Είναι μία υπόσχεση σύμφωνα με την οποία στο μέλλον οι μόνες εργασίες που θα υπάρχουν θα είναι αυτές που θα «έχουν νόημα» και θα δημιουργούν «αξία», που θα γεννούν «εμπειρίες» άξιες για να

μοιραστούν, που «εμπλουτίζουν» τον άνθρωπο, που ο άνθρωπος θα μπορεί να «αγαπήσει». Δίχως όμως ποτέ να αμφισβητείται το οικονομικό συστήμα που στον πυρήνα της λειτουργίας του βρίσκονται οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες.

Με το νέο κύμα αυτοματισμού να καταργεί πολλά επαγγέλματα και να επανακαθορίζει άλλα, άραγε, οδεύουμε σε έναν κόσμο μόνο για αυτούς που θα «αγαπούν αυτό που κάνουν»;

Σε αυτή την ουτοπία, τι ρόλο θα έχουν αυτοί των οποίων η «χωρίς νόημα» εργασία τους δε θα έχει πλέον και σημασία;

Τι θα πρέπει να γίνει με όλους αυτούς που δε θα έχουν το προνόμιο να «κάνουν αυτό που αγαπούν» και θα έχουν «απελευθερωθεί» από την εργασία τους έχοντας μετατραπεί σε περιττούς για μια οικονομική λειτουργία που βασίζεται στον ακραίο ανταγωνισμό και στη διαρκή κερδοφορία όταν η μετατροπή τους σε περιττούς θα συνοδεύεται από το αίσθημα ενοχής και ντροπής ότι για την αποτυχία τους να είναι χρήσιμοι, για τη θέση στην οποία μπορεί να βρεθούν, αυτοί και μόνο αυτοί θα ευθύνονται;

Τι θα κάνουμε ως κοινωνία με αυτούς που δε θα μπορούν να αγαπηθούν;

Τι θα κάνουμε με αυτούς τους φτωχούς με τον «κακό χαρακτήρα» που αισθάνονται ντροπή για την αποτυχία τους;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. https://www.innovativehumancapital.com/post/turning-your-boring-job-into-a-job-you-ll-love
2. https://www.deloitte.com/global/en/our-thinking/insights/topics/talent/worker-passion-employee-behavior.html
3. https://www.gazzetta.gr/basketball/article/1443549/oi-thryloi-den-teleionoyn-sta-heiroyrgeia
4. https://content.wisestep.com/passion-at-work/
5. https://resources.workable.com/stories-and-insights/passion-job-requirement
6. https://www.fuqua.duke.edu/duke-fuqua-insights/kay-passion-exploitation
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Arbeit_macht_frei#:~:text=Arbeit%20macht%20frei%20(%5B%CB%88a%CA%81ba%C9%AAt%20%CB%88maxt,%22%20or%20%22work%20liberates%22.
8. https://www.inverse.com/article/55923-why-a-often-repeated-steve-jobs-quote-is-wrong-according-to-a-new-study
9. https://www.lightworkers.com/millennial-hustle-culture/
10. https://risepeople.com/blog/3-companies-that-prioritize-wellness-in-the-workplace/
11. https://risepeople.com/blog/workplace-wellness-programs/

12. https://www.wellsteps.com/blog/2020/01/02/employee-wellness-program-ideas/
13. https://www.salon.com/2015/11/08/they_want_kids_to_be_robots_meet_the_new_education_craze_designed_to_distract_you_from_overtesting/
14. https://edition.cnn.com/2016/11/04/health/meditation-in-schools-baltimore/index.html
15. https://slate.com/human-interest/2016/03/teaching-mindfulness-meditation-in-schools-a-skeptics-investigation.html
16. https://www.cretalive.gr/health/pos-na-parameinete-ygihs-an-kanete-diarkos-yperories-1175192
17. https://www.brainforestcenters.com/news/why-is-social-wellness-so-important
18. https://advantagecaredtc.org/social-wellness/
19. https://headtohealth.gov.au/meaningful-life/purposeful-activity/volunteering
20. https://headtohealth.gov.au/meaningful-life/purposeful-activity
21. https://www.conehealth.com/services/behavioral-health/8-ways-to-better-social-wellness/
22. https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4835177/
23. https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-01-25/best-apps-for-breaking-bad-habits-pavlok-motivaider-ksafe
24. https://revibetech.com/pages/how-it-works
25. https://www.uprightpose.com/blog/tiny-device-made-look-feel-better-2-weeks/
26. https://www.researchgate.net/publication/24576923_Book_Better_than_Well_American_Medicine_Meets_the_American_Dream
27. https://books.google.gr/books?id=EfJ3DAAAQBAJ&pg=PA24&lpg=PA24&dq=your+body+belongs+to+nation+hitler&source=bl&ots=MtQBYyO6JO&sig=ACfU3U3uHY8Y-KGD8jIKjClEgoi9TDEbkQ&hl=el&sa=X&ved=2ahUKEwj3yMDBw_LmAhWKzaQKHby6CNoQ6AEwA3oECAgQAQ#v=onepage&q=your%20body%20belongs%20to%20nation%20hitler&f=false
28. https://bigthink.com/politics-current-affairs/new-oxfam-report-5-stark-and-glaring-facts-about-income-inequality/
29. https://www.politifact.com/factchecks/2019/jan/31/elizabeth-warren/warren-top-01-own-about-much-bottom-90/
30. https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/07/power-quiz/395273/
31. https://www.mintpressnews.com/average-u-s-citizens-little-influence-government-policy/189520/
32. https://www.nytimes.com/2017/01/17/upshot/presidents-have-less-power-over-the-economy-than-you-might-think.html
33. https://www.salon.com/2015/11/08/they_want_kids_to_be_robots_meet_the_new_education_craze_designed_to_distract_you_from_overtesting/
34. http://edition.cnn.com/2016/11/04/health/meditation-in-schools-baltimore/index.html
35. https://www.mindfulschools.org/resources/healthy-habits-of-mind/
36. https://www.salon.com/2015/09/27/corporate_mindfulness_is_bullsht_zen_or_no_zen_youre_working_harder_and_being_paid_less/

37. https://www.dissentmagazine.org/article/coping-economy-mindfulness-goes-corporate
38. https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2018/jan/15/is-28-hours-ideal-working-week-for-healthy-life?CMP=fb_gu
39. https://www.theguardian.com/technology/2016/dec/22/why-time-management-is-ruining-our-lives
40. https://en.wikipedia.org/wiki/Soylent_(meal_replacement)
41. https://www.theverge.com/2017/7/13/15963710/robots-ai-inequality-social-mobility-study
42. http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/robots-rise-social-mobility-at-risk-report-warns-sutton-trust-boston-consulting-group-ahtml
43. http://www.theradicalnotion.com/privilege-philosophy/
44. https://www.theguardian.com/society/2023/sep/07/social-mobility-uk-worst-50-years-report-finds
45. https://www.theatlantic.com/business/archive/2016/07/social-mobility-america/491240/
46. https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00213624.2021.1982338#abstract
47. https://culturereframed.org/onlyfans-and-the-reality-of-online-prostitution/
48. https://www.ted.com/talks/rutger_bregman_poverty_isn_t_a_lack_of_character_it_s_a_lack_of_cash/transcript
49. https://www.ted.com/talks/mia_birdsong_the_story_we_tell_about_poverty_isn_t_true/transcript
50. https://www.nytimes.com/2017/10/18/magazine/when-the-revolution-came-for-amy-cuddy.html
51. https://speeches.byu.edu/talks/mitt-romney/life-lessons-front/
52. https://www.careeronestop.org/Toolkit/Careers/careers-largest-employment.aspx?pagesize=25&currentpage=1&nodata=#a
53. *https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2017/11/13/americas-fastest-growing-jobs-are-also-the-worst-paying/*
54. https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/sep/29/neoliberalism-economic-system-ethics-personality-psychopathicsthic
55. https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/aug/05/neoliberalism-mental-health-rich-poverty-economy
56. https://www.jacobinmag.com/2014/01/in-the-name-of-love/
57. https://www.theguardian.com/books/2019/mar/26/winners-take-all-anand-giridharadas-review

*Η φωτογραφία που συνοδεύει τη δημοσίευση είναι από το *Το νόημα της ζωής* (1983) των Μόντι Πάιθον.